

PUNCTE DE VEDERE

“Primăvara arabă” între deziluzii, speranțe și extremism

Corneliu PIVARIU

La 17 decembrie s-au împlinit cinci ani de la auto-incendierea micului comerciant tunisian Mohamed Bouazizi, în anul 2010, dată considerată ca fiind începutul “primăverii arabe”. Moartea acestuia a devenit un catalizator care a declanșat revolte în Orientul Mijlociu, frustrările acumulate în rândul unor largi categorii sociale, care s-au văzut excluse de la accesul la dezvoltare economică, mai ales în rândul celor aparținând clasei de mijloc, dar și tineretului, inclusiv cu studii superioare, precum și politicile guvernamentale care nu au ținut cont de situația reală a mării majorități a populației, ducând la creșterea șomajului și înrăutățirea generală a situației sociale a acesteia.

Deși economiile țărilor arabe au înregistrat creșteri înaintea declanșării acestor revolte, beneficiile acestor creșteri au fost distribuite în mod inegal și discriminatoriu, tinerii educați neputând găsi locuri de muncă decente, iar clasa săracă și cea mai mare parte a celei mijlocii consumându-și energiile pentru a se menține pe linia de minimă supraviețuire. Țările care au înregistrat cele mai importante evenimente sunt (în ordine alfabetică): Bahrein, Egipt, Libia, Maroc, Oman și Siria. La acestea se adaugă Irak-ul, unde consecințele războiului din 2003 încă sunt puternic simțite, precum și situația din Yemen.

Iată, pe scurt, ce s-a sperat și la ce s-a ajuns în aceste țări:

Bahrein: protestele au început cerând un sistem mai democratic și o egalitate corespunzătoare pentru minoritatea șiită, guvernată de o minoritate sunită. Deși inițial s-a acceptat un dialog național și mai multă libertate de exprimare, *poliția a acționat brutal asupra demonstranților, liderii opoziției au fost arestați și au fost uitați de opinia internațională. Detențiile arbitrare și tortura au continuat.*

Egipt: s-a dorit înlăturarea regimului Mubarak, a corupției, monopolul acestuia asupra economiei și controlul asupra societății, realizat prin brutalități ale poliției, tortură și îngrădirea libertății de exprimare. Milioane tineri au cerut reforme economice și noi locuri de muncă.

A fost ales un parlament și guvern islamist, condus de Mohammed Morsi, protestele au continuat și acesta a fost înlăturat, au urmat formarea unui nou guvern și alegeri legislative, în care s-au regăsit mulți din adepții autoritarismului. Opoziția a fost marginalizată, Frații Musulmani scoși în afara legii, țara este polarizată, iar tortura și condamnările la moarte sunt prezente în viața cotidiană a țării, în timp ce situație economică continuă să fie dificilă.

Libia: s-a dorit înlăturarea regimului condus de Moammar Gadhafi și familiei sale, înlăturarea statului polițienesc și a corupției.

După înlăturarea lui Gadhafi, crearea unui guvern stabil a eșuat sub presiunea grupurilor islamiste. Triburile rivale și numeroase grupări islamiste își dispută controlul diferitelor părți ale țării; dintr-un stat cu sistem dictatorial Libia a devenit un stat eșuat.

Maroc: s-a demonstrat pentru respectarea drepturilor omului și încetarea restricțiilor politice, o reducere a prerogativelor regale asupra parlamentului și guvernului.

O reformă constituțională a marcat obligația regelui de a nominaliza primul ministru din partea partidului care a câștigat alegerile parlamentare. Regele și cei din jurul său dețin în continuare puterea decisivă, casa regală rămânând principalul acționar atât în sectorul public cât și în cel privat.

Oman: inspirați de protestele din Bahrein, manifestații au cerut majorarea salariilor, mai multe locuri de muncă, eliminarea corupției. *Sultanul a schimbat guvernul, a majorat salariile, bursele pentru studenți și pensiile. Întrunirile publice au fost limitate, pedepsele pentru demonstrații nepermise au crescut, libertatea de exprimare poate fi pedepsită.*

Siria: protestatarii au cerut reforme economice, politice și sociale, plecarea de la putere a lui Bashar al-Assad și camarilei sale. *Cel mai sângeros război civil din zona din acest secol, după cinci ani contabilizează peste 250.000 de morți, circa 4 milioane refugiați în țările vecine și aproape 8 milioane de refugiați interni. Speranța de viață a scăzut cu 20 de ani, la 55,7 ani, iar șomajul a crescut de la 15% la 58%.*

A apărut **Organizația Statul Islamic (Daesh)**, care controlează teritorii largi din Siria și Irak, demonstrând încă odată dificultățile cu care se confruntă Orientul Mijlociu, vacuumul care domină politicile regionale și dificultățile majore ale evoluțiilor către pace și progres.

Viitorul (imediat cel puțin)... nu sună prea bine.